

Dana Kratochvílová
***Volba modu ve španělských konstrukcích s modálním významem
potenciálním (s přihlédnutím k situaci v češtině a italštině)***
(posudek vedoucího diplomové práce)

Práce je věnována modalitě ve španělštině, tedy tématu nesmírně rozsáhlému a komplikovanému. Je proto pochopitelné, že se autorka omezila jen na jeden aspekt modality: zkoumá volbu modu ve španělských konstrukcích s modálním významem potenciálním a na základě práce s materiálem získaným z jazykových korpusů se snaží popsat faktory, které volbu modu ovlivňují. Pozoruhodné je, že analýzu španělského materiálu doplnila též o srovnávací studie španělsko-italské a španělsko-české.

Práce sestává z pěti částí. V první jsou definovány její cíle a autorčina koncepce modalita je zasazena do kontextu existující sekundární literatury. Následující tři kapitoly jsou vlastně jakýmsi sledem případových studií, dokumentujících volbu modu ve třech odlišných typech struktur:

- v hlavních větách, ve kterých se objevují výrazy potenciálnosti *quizá, tal vez, posiblemente, probablemente;*
- ve vedlejších větách obsahujících výrazy, které nabývají modálního významu potenciálního v záporu a otázce (konkrétně jsou to konstrukce se slovesy *creer, pensar, saber;*
- ve vedlejších větách, v nichž jsou obsaženy výrazy potenciálnosti (konkrétně jde o věty se slovesy *parecer, comprender, sospechar, dudar, temer, suponer.*

Ve všech těchto dílčích studiích zkoumá autorka na materiálu z korpusu volbu modu a faktory, které ji ovlivňují. Tyto kapitoly mají významný rozměr metodologický, protože materiál pochází ze dvou jednojazyčných korpusů (CREA, *La Repubblica*) a jednoho korpusu vícejazyčného (Intercorp), takže autorka může jednak srovnávat prostředky k vyjádření modalita v různých jazycích, jednak může posoudit metodologickou využitelnost jednotlivých korpusů. Poslední kapitola, *Závěr*, shrnuje nejdůležitější výsledky práce.

Úvodem svého hodnocení bych chtěl konstatovat, že se jedná o práci velmi kvalitní a přesvědčivou, dosvědčující odbornou i jazykovou kompetenci autorky. Autorka si přitom vytkla poměrně těžký úkol, protože se snaží od detailního popisu jazykového materiálu, tj. od roviny do značné míry praktické, dospět k zobecňujícím teoretickým závěrům, jež by mohly říci něco nového k pojmu modalita. Oceňuji, že tak činí střízlivě, a proto jsou její pozorování a zobecnění velmi zajímavá.

Podnětná je už úvodní část diplomové práce, kde autorka zdůvodňuje, proč si za teoretické východisko svých zkoumání vybrala koncepci profesora Bohumila Zavadila. Její fundovaná polemika s Palmerovou univerzální teorií modalita, ve které zdůrazňuje vázanost prostředků vyjadřování modalita na konkrétní jazyk a vyslovuje pochybnosti o tom, zda může vůbec existovat univerzální koncepce modalita, je pozoruhodná, zejména v kontextu následných případových studií, dokládajících autorčiny v úvodu vyslovené obecné teze.

Případové studie jsou zpracovány precizně, výklady i tabulky většinou přesvědčivě a bezrozporně dokládají autorčiny názory. Přinášejí navíc některé podnětné detaily: u některých struktur je velmi názorně dokumentována rozdílná volba modu v první osobě jednotného čísla a v osobách ostatních – v podstatě formální kritérium může sloužit jako zásadní argument při analýze modality konkrétních sloves. Autorka se očividně může opírat o velmi dobrou znalost španělštiny, což jí umožňuje vidět velmi subtilní významové rozdíly.

Náměty k obhajobě:

Mohla by autorka stručně shrnout, co rozumí kategorií „futurum“, kterou uvádí v tabulkách? Vysvětlení, proč je tato kategorie vydělena (s. 8), mi nepřipadá zcela jasné.

Na některých místech autorka používá překladu do češtiny jako jistého kritéria pro rozlišování subtilních významových rozdílů ve španělštině. Do jaké míry můžeme dle jejího soudu překlad považovat za platné kritérium? Lze se dle její zkušenosti s korpusem spolehnout na „správnost“ překladu?

Mohla by autorka shrnout roli kondicionálu v českých překladech zkoumaných konstrukcí a vymezit jeho vztah k indikativu podrobněji, než činí v závěru práce?

U některých sloves (např. *temer*) autorka rozlišuje několik významů s různou modální interpretací. Lze těchto teoretických výkladů nějak využít v lexikologické (lexikografické) praxi, příp. i při výuce španělštiny jako cizího jazyka?

K práci nemám žádné obsahové výhrady, byť samozřejmě o interpretaci některých jednotlivostí v případových studiích by šlo diskutovat. Věcné chyby se v práci nevyskytují (ke straně 19 jen upozorňuji, že GDLE není normativní mluvnice).

Po formální i jazykové stránce je práce připravena velmi pečlivě, našel jsem jen několik drobných chyb a překlepů.

Celkově diplomovou práci považuji za nadprůměrnou a plně ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 22. ledna 2012

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph. D.